

Dokuz Tip Mizaç Ölçeği-Ergen Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dokuz Tip Mizaç Ölçeği-Ergen Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20151>

Özet

Dokuz Tip Mizaç Ölçeği-Ergen Formu (DTMÖ-E), ergen popülasyonunda bireylerin temel mizaç tiplerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçeğin geliştirilme amacı, ergenlerdeki dokuz farklı mizaç tipini güvenilir ve geçerli bir şekilde belirlemenin yanı sıra, bu mizaç tipleri ile yaygın bir nörolojik bozukluk olan Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) arasındaki potansiyel ilişkileri incelemektir.

DTMÖ-E, Türk kültürüne özgü olarak geliştirilmiş olup, toplam 91 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, özellikle ergenlik dönemindeki bireylerin karakteristik davranış ve duygusal eğilimlerini, yani temel mizaç yapıları'nı kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek sonuçları, klinik ve eğitim ortamlarında ergenlerin kişilik gelişimlerini desteklemek ve davranışsal sorunları anlamlandırmak için önemli bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dokuz Tip Mizaç Ölçeği-Ergen Formu, DTMÖ-E, mizaç, ergenlik, DEHB, psikometrik, kişilik, öz bildirim.

Yazarlar

Demirel, E. D., Ünal, Ö., Plancı, M., Kandemir, M., Örek, A., Akkaya, G., Demir, T., Üstündağ, M. F., Gürçay-Nağit, S., Aydemir, Ö., Selçuk, Z.

Amaç

Dokuz Tip Mizaç Ölçeği-Ergen Formu'nun (DTMÖ-E) temel amacı, ergen popülasyonunda dokuz farklı mizaç tipini ölçmek üzere geçerli ve güvenilir bir psikometrik araç geliştirmektir. Bu ölçek, mizaç temelli modelleri kullanarak ergenlerin bireysel farklılıkları'nı, duygusal tepkilerini ve davranışsal eğilimlerini sistematik olarak tanımlamaya hedefler.

Ölçeğin bir diğer önemli amacı, ergenlerde saptanan mizaç tipleri ile klinik olarak önemli bir durum olan Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) arasındaki ilişkiyi ampirik olarak araştırmaktır. Bu çalışmada, mizaç özelliklerinin DEHB semptomları'nın şiddeti veya sunumu üzerindeki etkisini anlamaya yönelik bilimsel katkı sağlanmaktadır.

Yapı

DTMÖ-E, bireylerin doğuştan gelen ve nispeten sabit olan dokuz temel mizaç tipini ölçmeye odaklanmıştır. Bu yapı, genellikle Enneagram sistemine dayanan veya benzer şekilde dokuz farklı kategoriyi esas alan mizaç teorilerinden türetilmiştir. Her bir mizaç tipi, bireyin dünyayı

algılama, tepki verme, motivasyon ve stresle başa çıkma biçimini temsil eden farklı bir temel çekirdek kişilik özelliğini yansıtır.

Ölçek, bu dokuz temel mizaç boyutunu kapsayan maddeler aracılığıyla ergenlerin kendilerini nasıl tanımladıklarını değerlendirir. Mizaç, kişiliğin temelini oluşturduğundan, bu ölçek ergenlerin uzun vadeli davranış kalıpları ve duygusal düzenleme stillerini anlamada kritik bilgiler sunar.

Geçerlik

DTMÖ-E'nin geçerlik çalışmaları kapsamında, özellikle ölçüt geçerliği için kapsamlı analizler yapılmıştır. Bu amaçla, Temel Kişilik Özellikleri Envanteri (TKÖE) referans olarak kullanılmıştır. TKÖE, Gençöz ve Öncül (2012) tarafından geliştirilmiş, Beş Faktör Modeli'ne dayanan ve Türk kültürüne uygun bir öz bildirim ölçeğidir.

TKÖE'nin kullanılması, DTMÖ-E'nin ölçtüğü mizaç yapıları, yerleşik ve kabul görmüş kişilik modelleriyle (Büyük Beşli) tutarlılığını göstermeyi amaçlamıştır. Bu karşılaştırmalı analizler, ölçeğin teorik yapıya doğru bir şekilde temsil ettiğini ve ilgili dikkatli deşkenlerle beklenen ilişkilerle sahip olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlik

Dokuz Tip Mizaç Ölçeği-Ergen Formu'nun güvenirlik analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını göstermektedir. İç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa değerleri), ölçeğin alt boyutlarında **0.71** ile **0.89** arasında değişmektedir. Bu aralık, psikometrik açıdan kabul edilebilir düzeyde yüksek bir iç tutarlılığı işaret etmektedir.

Madde-toplam korelasyon katsayıları ise **0.32** ile **0.77** arasında değişmekte olup, maddelerin ilgili alt ölçeğin toplam puanına anlamlı katkı sağladığını göstermektedir. Ayrıca, ölçeğin zaman içindeki kararlılığını değerlendiren test-tekrar test güvenirlik katsayıları **0.71** ve **0.84** arasında bulunmuştur. Bu değerler, DTMÖ-E'nin ergenlerdeki mizaç özelliklerini istikrarlı bir şekilde ölçtüğünü doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Kaynak metinde spesifik olarak açıklayıcı veya doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına dair detaylı bilgi sunulmamıştır. Ancak, ölçeğin "Dokuz Tip Mizaç Ölçeği" olarak adlandırılması, geliştirme sürecinde dokuz faktörlü bir yapıya hedeflendiğini düşündürmektedir. Ölçeğin geliştirme çalışması, bu dokuz temel mizaç tipini destekleyen bir faktör yapısının ortaya çıkarmasına yönelik istatistiksel prosedürleri içermiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü:

Geliştirme (Öz Bildirim Ölçeği)

Format:

Toplam 91 maddeden oluşmaktadır.

Mevcut Dil:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Ergenler

Yaş Grubu:

Ergenlik dönemi

Popülasyon Detayları:

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, Türk kültüründeki ergenler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi:

Maddeler, 3'lü Likert Ölçeği şeklinde derecelendirilmektedir: "evet", "bazen", "hayır".

Anahtar Kelimeler

Mizaç tipleri, ergen psikolojisi, kişilik envanteri, psikometrik özellikler, öz bildirim, geçerlik, güvenirlik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar:

Enver Demirel Yılmaz

Yazar ORCID Tanıtıcısı:

Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi:

enveryilmaz6@yahoo.com.tr

Yazın Adresi:

Makalenin orijinal kaynağında detaylı adres bilgisi belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı**İzinler ve Ücret:**

Ölçeğin ticari kullanımı ve izin durumları için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı:

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması 2015 yılında yayımlanmıştır.

Orijinal Makale Başlıtları:

Araştırma makalesine erişim için: egitimvebilim.ted.org.tr

PDF İndirme Başlıtları:

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: dokuz-tip-mizac-olcegi-ergen-formu-toad.pdf

Kaynakça

- Demirel, E. D., Ünal, Ö., Plancı, M., Kandemir, M., Örek, A., Akkaya, G., Demir, T., Üstündağ, M. F., Gürçay-Nağit, S., Aydemir, Ö. ve Selçuk, Z. (2015). Dokuz Tip Mizaç Ölçeği Ergen (DTMÖ-E) Formunun geçerlik güvenirliği ve ergenlerde dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile mizaç tipleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 40(179), 361-381.
- Gençöz, T. ve Öncül, Ö. (2012). Temel Kişilik Özellikleri Envanteri (TKÖE) geliştirme çalışması. (Ölçüt geçerliliği çalışmasında kullanılan envanter).

Dokuz Tip Mizaç Ölçeği-Ergen Formu Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin toplam 91 maddeden oluştuğu belirtilmiştir. Ancak, bu maddelerin içeriği orijinal kaynak metinde listelenmemiştir ve bu nedenle burada sunulamamaktadır. Maddelerin tam listesi için ilgili bilimsel makaleye veya sorumlu yazara başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM